

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

KONCEPCE ZAHRANIČNÍ POLITIKY ČESKÉ REPUBLIKY

Schváleno vládou ČR dne 20. července 2011.

OBSAH

1. Úvod	3
2. Východiska zahraniční politiky České republiky	4
2.1 Cíle zahraniční politiky České republiky	4
2.2 Česká republika a současné mezinárodní prostředí	4
2.3 Principy zahraniční politiky České republiky	5
2.4 Nástroje zahraniční politiky České republiky	6
3. Priority zahraniční politiky České republiky	7
4. Úkoly a témata zahraniční politiky České republiky	7
4.1 Multilaterální spolupráce	7
4.1.1. Česká republika v Organizaci spojených národů	7
4.1.2. Česká republika v Evropské unii	8
4.1.3. Česká republika v oblasti bezpečnosti a obrany	11
4.1.4. Česká republika v ostatních mezinárodních organizacích	13
4.2 Bilaterální a regionální spolupráce	14
4.2.1. Globálně působící velmoci	14
4.2.2. Evropští stálí členové Rady bezpečnosti OSN	15
4.2.3. Sousedé	15
4.2.4. Východní a jihovýchodní Evropa	16
4.2.5. Rozvinuté demokracie	17
4.2.6. Nově se rozvíjející ekonomiky	17
4.2.7. Ostatní partneři	17
4.3 Energetická bezpečnost	18
4.4 Prosazování ekonomických a obchodních zájmů ČR	18
4.5 Podpora demokracie a lidských práv	19
4.6 Rozvojová spolupráce	20
4.7 Konzulární služba (pomoc občanům)	21
4.8 Veřejná diplomacie	22
5. Zahraniční služba	23

Koncepce zahraniční politiky České republiky

1. Úvod

Zadání

Dvacetiletá etapa návratu naší země do „Evropy“ je úspěšně završena. Před českou zahraniční politikou stojí nové úkoly. K tomu, aby je mohla zvládnout, vytváří novou koncepci svého působení pro střednědobý horizont a nově v ní formuluje prioritní cíle. Tento proces se neobejde bez celkové sebereflexe.

V návaznosti na předkládanou koncepci bude Ministerstvo zahraničních věcí ČR nadále vyhodnocovat vývoj mezinárodního prostředí a podle potřeby upřesňovat priority zahraniční politiky ve formě pracovního dokumentu – Krátkodobého programu.

Rovnováha mezi ambicemi a zdroji

Koncepce reflektuje reálné možnosti České republiky v mezinárodním prostředí a je založena na rovnováze mezi zdroji a ambicemi.

Česká republika a svět roku 2011

Dvacet let prosperity a stability

Česká republika je dvacet let po zásadních politických změnách ve střední a východní Evropě stabilní, demokratickou a vyspělou zemí, která je ukotvena v podmínkách mezinárodní stability a vnější bezpečnosti. Tento stav je pro zemi historicky bezprecedentní. Kromě řady světových a evropských faktorů se o tento vývoj zasloužili všichni občané, kteří pomohli obnovit hodnotové zařazení tohoto státu po padesáti letech nesvobody a absence suverenity. Klíčovou roli však sehrály osobnosti, které stály u zrodu obnovené československé a české demokracie a jejího prosazování v nelehké situaci nového počátku.

Proměny prostředí

Česká republika a svět na počátku 21. století jsou ve zcela jiné situaci než v roce 1990. Mezinárodní postavení euroatlantické civilizace, k níž se Česká republika hlásí, se mění narůstajícím tempem. Objevují se noví globální hráči a jejich vliv sílí. Význam střední a východní Evropy, který prudce vzrostl v souvislosti s pádem komunismu a obnovením demokracie v regionu, opadl. To nelze ignorovat. Česká republika, stejně jako další státy střední Evropy, zažila dvacet let nerušené prosperity, během které se podařilo obnovit reálnou suverenitu země i její začlenění do mezinárodních organizací. Dnes je zapotřebí zajistit akceschopnost demokratických institucí a principy dobrého vládnutí, a to jak na domácí scéně, tak v organizacích, jichž je Česká republika členem. Je to v zájmu zachování mezinárodní stability a bezpečnosti.

Demokratická Evropa, do níž se Česká republika úspěšně vrátila ze svých nejrůznějších nedobrovolných zajetí 20. století, se na přelomu prvního a druhého desetiletí tohoto století ocitá v nové geopolitické situaci. Evropská integrace spolu s politickou a hospodářskou podporou USA, jež zahrnuje nezpochybnitelné bezpečnostní záruky, zásadně přispěla k zachování míru a prosperity. Od skončení studené války se však geopolitická situace ve světě mění, a to v neprospěch Evropy.

Klíčovým zájmem je zachování vlivu Evropy a euroatlantické civilizace

Členské státy Evropské unie přijaly Lisabonskou smlouvu s úmyslem posílit svůj vliv na světové scéně. S ním chtějí čelit současným výzvám globalizujícího se světa a hrát v něm odpovídající roli. Evropská integrace nemůže být vnímána jako cíl o sobě, ale jako nástroj sloužící v současném mezinárodním prostředí zájmům všech členských států EU a jejich občanům. To je terén, na kterém dnes český stát působí a bude působit, východisko,

z něhož je třeba rozvíjet a prosazovat naše cíle a priority. Nově se utvářející poměry ve světě tyto ambice v mnohém omezují. Hlavním českým i evropským zájmem je zachovat vliv Evropy a celé euroatlantické civilizace na utváření mezinárodního řádu a posílit jejich ekonomický rozvoj a konkurenceschopnost. Tento evropský zájem, promítající se prakticky do všech oblastí současné světové politiky, včetně mezinárodních organizací, je rámcem zájmů českých. Je to korektiv, který zásadním způsobem ovlivňuje formulování české zahraniční politiky a její prosazování, byť v rámci jejich objektivně ohraničených možností.

2. Východiska zahraniční politiky České republiky

2.1 Cíle zahraniční politiky České republiky

*Základní cíl:
bezpečnost
a prosperita ČR
a jejích občanů*

Základním cílem české zahraniční politiky je zajišťovat bezpečnost a prosperitu České republiky a jejích občanů a chránit zájmy českých subjektů v zahraničí. Pro dosažení tohoto cíle působí zahraniční politika ve třech základních dimenzích, a to politické, bezpečnostní a ekonomické.

Přirozeným zájmem ČR je zachovat svébytnou identitu a suverenitu českého státu, jeho další rozkvět a blahobyt všech jeho občanů. V širším smyslu musí česká politika prosazovat a obhajovat jasně definované a společně vnímané zájmy a brát přitom ohled na další nedotknutelné hodnoty: lidskou důstojnost, vědomí povinnosti vůči druhým, zodpovědnost vůči lidským právům a občanskou společnost. Česká zahraniční politika se řídí zájmy a hodnotami českého státu podle ústavních principů.

Své cíle a zájmy prosazuje Česká republika jako součást rodiny evropských a světových demokracií. Je odhodlána přispět k ochraně a rozvoji společného přírodního a kulturního, hmotného a duchovního bohatství jakožto nedílné součásti evropského dědictví. Je rozhodnuta řídit se všemi osvědčenými principy právního státu, v širším kontextu mírové, sjednocující se, stabilní, bezpečné a prosperující Evropy a celého mezinárodního společenství.

Svoji zahraniční politiku uskutečňuje Česká republika především v rámci evropského integračního procesu, pevného euroatlantického spojení a bilaterálních vztahů. Cílem zahraničněpolitických snah je vybudovat takovou úroveň politické a hospodářské spolupráce, která umožní mírový a udržitelný rozvoj. Vychází přitom z tradičních hodnot českého demokratického politického myšlení, jež staví na užitečnosti dialogu, integraci a potřebě porozumět složitosti současného světa.

2.2 Česká republika a současné mezinárodní prostředí

*Česká republika jako
demokratický
a politicky stabilní
stát*

Česká republika vystupuje v mezinárodních vztazích z pozice demokratického a politicky, hospodářsky a sociálně stabilního státu ve střední Evropě, který sleduje nejen své vlastní zájmy, ale přebírá také spoluodpovědnost za vývoj Evropy, euroatlantického prostoru a celého mezinárodního společenství.

*Závislost na kvalitě
multilaterální
spolupráce*

Česká republika se svojí rozlohou a počtem obyvatel v Evropě řadí mezi státy spíše střední velikosti. Jako stát s otevřenou ekonomikou, vysokým podílem vývozu a služeb na tvorbě hrubého domácího produktu a bez vlastních zdrojů řady základních surovin je značně závislá na vnějším prostředí, na mezinárodní spolupráci a její kvalitě. Svě zájmy prosazuje jak samostatně, tak prostřednictvím větších celků. Zásadní význam pro další vývoj České republiky má její členství v NATO a v EU. Členství v těchto organizacích

představovala naplnění stěžejních strategických priorit od vzniku samostatného státu a v dnešní době otevírají cesty k prosazování jeho zájmů.

*Česká republika
bezpečnější, avšak
zranitelnější*

Bezpečnostní prostředí, v němž Česká republika svoji zahraniční politiku uskutečňuje, je výsledkem vzájemného působení řady faktorů a prochází dynamickými změnami. Bezpečnostní hrozby, jejich zdroje a nositelé mají jak státní, tak stále více i nestátní a nadnárodní charakter. Určité trendy v globálním prostředí posilují nárůst a potenciál asymetrických bezpečnostních hrozeb a umožňují, aby se tyto hrozby šířily i z relativně vzdálených oblastí. Mezi trendy a faktory lze řadit ambice nových globálních a regionálních aktérů, fenomén zhroucených států, využívání globalizace ze strany nečitelných nestátních subjektů, nerovnoměrný demografický vývoj, omezenost energetických zdrojů, surovin, potravin a vody, migrační tlaky a klimatické změny. Rostoucí ambice nových globálních a regionálních mocností mají na rovnováhu prostředí zásadní vliv. Některé státy se pokoušejí budovat sféry vlivu prostřednictvím kombinace politického, hospodářského a vojenského tlaku. Tyto tendence zvyšují riziko eroze politických i právních závazků na poli evropské bezpečnosti.

Česká republika je členem řady mezinárodních organizací. S tím se pojí rovněž bezpečnostní závazky vůči spojencům. Mezi aktuální hrozby, kterým je ČR přímo či nepřímo vystavena, patří terorismus, šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, kybernetické útoky, nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí, organizovaný zločin a korupce, negativní aspekty migrace, ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury, přerušení dodávek strategických surovin a důsledky živelních pohrom či průmyslových havárií. Tyto okolnosti výrazně ovlivňují podobu bezpečnostní a zahraniční politiky. Roste význam komplexního přístupu, který kombinuje vojenské a civilní nástroje, včetně diplomatických a ekonomických prostředků s využitím všech mezinárodních mechanismů.

2.3 Principy zahraniční politiky České republiky

*Kontinuita a
vnitropolitický
konsensus*

Česká republika vychází z vitálních zájmů svých občanů a univerzálních hodnot, k nimž se hlásí česká státnost a které odpovídají nejlepší tradici mezinárodní spolupráce. Její zahraniční politika ctí kontinuitu a potřebu širokého vnitropolitického konsensu. Své postavení definuje v rámci euroatlantické civilizace, s níž je plně solidární. Za prvořadou prioritu považuje ochranu vnějších podmínek pro rozvoj vlastního demokratického právního státu založeného na svobodě, rovnosti, spravedlnosti, lidské důstojnosti, na toleranci k odlišnostem a solidaritě se slabšími, ohroženými a bezbrannými.

Za základní hodnoty ve svém zahraničněpolitickém působení považuje ČR nezcižitelnost přirozených lidských práv, obecné mezinárodní právo a princip vlády práva. Důraz na tyto hodnoty ze strany demokratických zemí v období komunismu pomáhal obnovit demokracii v České republice. Proto i ona považuje za svůj přirozený závazek stejným způsobem pomáhat těm, kteří o svobodu a výše uvedené hodnoty usilují a o českou pomoc stojí.

V souladu s cíli a zásadami Charty Organizace spojených národů využívá Česká republika ve svých vztazích s ostatními státy přednostně mírové metody a prostředky. Respektuje a uplatňuje ve své zahraniční politice principy a normy mezinárodního práva a usiluje o jejich naplňování v mezinárodním měřítku. Mimoto bude i nadále prosazovat mezinárodní

spolupráci na zásadě vzájemné výhodnosti. ČR chce být spolehlivým a předvídatelným partnerem, jenž zodpovědně dostojí všem svým závazkům.

S tím souvisí potřeba trvale pečovat o vnitřní právní prostředí a politickou kulturu státu. Jedině jako důvěryhodný partner může ČR budovat v zahraničí respekt a posilovat svou autoritu rovněž v bezpečnostní a ekonomické dimenzi zahraniční politiky.

2.4 Nástroje zahraniční politiky České republiky

Rychle a různorodě se měnící mezinárodní prostředí mění i význam jednotlivých nástrojů, případně dimenzí zahraniční politiky. Potřeba flexibility vyžaduje důslednou vzájemnou koordinaci všech zapojených subjektů, tj. exekutivy (zástupců jednotlivých resortů), legislativy (zejména příslušných výborů parlamentu) a samosprávy (včetně zástupců samosprávných celků).

Hlavní nástroje

Hlavními nástroji zahraniční politiky v nových podmínkách jsou zejména:

- bilaterální diplomacie sama o sobě, zároveň jako nedílná součást diplomacie multilaterální;
- aktivity vyplývající z členství ve spojeneckých organizacích (EU, NATO), které posilují bezpečnost a ukotvení ČR v euroatlantickém prostoru;
- aktivity vyplývající z členství v ostatních multilaterálních organizacích (OSN, OBSE), jejichž prostřednictvím lze uskutečňovat zájmy ČR;
- bezpečnostní spolupráce, vojenská a policejní spolupráce, včetně operací a misí ke zvládnutí krizí;
- nástroje k prosazování ekonomických zájmů (monitorování, analýzy a informování o vývoji trhů v jednotlivých zemích, podpora českých ekonomických subjektů v zahraničí apod.);
- regionální spolupráce;
- systémy rozvojové a transformační spolupráce;
- konzulární služba jako součást zahraniční služby.

Veřejné nástroje

Stále více na významu nabývají zahraničněpolitické nástroje veřejné, mezi nimi zejména:

- diplomacie parlamentní, nestátní a veřejná (aktivity samosprávných celků a regionů, univerzit, *think tanků* a nevládních organizací);
- podnikatelské kontakty, vzájemné investice a *joint ventures*, vznikající často nezávisle na státních strukturách, ale ovlivňující vnímání ČR;
- spolupráce v oblasti vědy, výzkumu a školství;
- kulturní a mediální kontakty;
- cílená prezentace České republiky.

Vzdělávání

Nepřímým, avšak důležitým nástrojem zahraniční politiky je podpora osvěty a vzdělávání populace v ČR v bezpečnostních a právních otázkách, které se týkají pobytu v zahraničí, jakož i v praktických problémech mezinárodních vztahů. Důležitým nástrojem pro rozvíjení mezinárodních vztahů je i podpora spolupráce mezi vzdělávacími a výzkumnými institucemi v ČR a v zahraničí, včetně poskytování stipendií zahraničním studentům a výměnných pobytů pro studenty a vědecké pracovníky.

Zahraniční služba

Cíle zahraniční politiky státu naplňuje především zahraniční služba s využitím všech výše uvedených nástrojů. V zájmu jednotného působení ČR v zahraničí napomáhá koordinaci aktivit klíčových aktérů zahraniční politiky státu – prezidenta, vlády, parlamentu – a dalších.

3. Priority zahraniční politiky České republiky

Základní priority české zahraniční politiky pro následující období:

- posilovat bezpečnost ČR, analyzovat hrozby a působit proti nim;
- prosazovat hospodářské a obchodní zájmy ČR v zahraničí, včetně energetické bezpečnosti;
- posilovat pozitivní obraz a vnímání ČR v zahraničí;
- rozvíjet dobré vztahy se sousedními státy a posilovat regionální spolupráci;
- podporovat akceschopnou a ekonomicky a politicky silnou Evropskou unii;
- udržovat a posilovat transatlantickou vazbu;
- podporovat dodržování lidských práv a demokracii ve světě (s využitím prostředků transformační a rozvojové spolupráce);
- posilovat evropskou integraci východní a jihovýchodní Evropy.

4. Úkoly a témata zahraniční politiky České republiky

4.1 Multilaterální spolupráce

Stabilita mezinárodního řádu Principiálním zájmem ČR je podpora efektivního fungování a akceschopnosti mezinárodních organizací, jež svým dílem přispívají k takovému mezinárodnímu řádu, který respektuje oprávněné zájmy všech svých členů.

Činnost ČR v mezinárodních organizacích ČR bude politicky ovlivňovat činnost těchto organizací, aby jejich rozhodnutí co nejvíce reflektovala české a širší evropské zájmy.

Nezpochybnitelným úkolem zahraniční politiky ČR je systematicky podporovat uplatnění občanů ČR v mezinárodních organizacích a udržovat kvalitní komunikaci s těmi, kteří již v těchto strukturách působí.

ČR bude průběžně sledovat kandidatury občanů jiných států do mezinárodních organizací a jejich pracovních orgánů. Následně bude s ostatními zeměmi aktivně vyjednávat a uzavírat dohody o vzájemné podpoře.

Příspěvky mezinárodním organizacím ČR splní své finanční závazky vůči klíčovým mezinárodním organizacím, jichž je členem. ČR nicméně v zájmu efektivity bude vyhodnocovat účelnost členství v mezinárodních organizacích a s tím spojené finanční příspěvky.

4.1.1. Česká republika v Organizaci spojených národů

OSN jako páteř systému mezinárodních vztahů ČR považuje OSN za páteř systému mezinárodních vztahů a mezinárodního práva. ČR si je vědoma, že stabilita a prosperita v globálním i regionálním měřítku je nemyslitelná bez zájmu o mírovou spolupráci a funkční kolektivní bezpečnost i úsilí o udržitelný rozvoj a respektování lidských práv.

ČR využije svého členství v OSN jakožto univerzální mezinárodní organizaci k rozvoji vztahů se všemi státy světa.

Bezpečnostní dimenze OSN ČR bude podporovat posílení akceschopnosti OSN v oblasti odzbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení, potírání terorismu, prevence konfliktů a post-konfliktní obnovy, řešení krizí prostřednictvím diplomatického úsilí a bude se aktivně účastnit mírových operací OSN.

Lidskoprávní dimenze OSN ČR se na půdě OSN, především Rady pro lidská práva, zaměří na podporu demokracie a lidských práv, zejména pak na problematiku svobody projevu,

obhájců lidských práv, zákazu mučení a boje proti flagrantnímu porušování lidských práv v jednotlivých zemích.

ČR bude nadále podporovat efektivní systém mezinárodního práva včetně mezinárodního trestního soudnictví, jehož stálým a hlavním orgánem je Mezinárodní trestní soud.

Rozvojová dimenze OSN

ČR si je vědoma imperativu podpořit rozvojové státy na cestě k demokracii a prosperitě. Úspěšný postup v této oblasti je předpokladem udržitelné bezpečnosti a sociálního smíru. V rámci systému OSN bude ČR prosazovat taková opatření, která přispějí k včasnému, efektivnímu a transparentnímu naplňování Rozvojových cílů tisíciletí a k zajištění spravedlivého přístupu k výhodám globalizace.

Akceschopnost a efektivita OSN

ČR dlouhodobě podporuje snahy o reformu OSN, včetně Rady bezpečnosti, které reagují na změněné mezinárodní prostředí a směřují k vyváženějšímu zastoupení jednotlivých světových regionů a států. V rámci systému OSN klade ČR důraz na zdravé finanční řízení a rozpočtovou disciplínu.

Prosazování cílů a zájmů ČR v OSN

ČR využije všech dostupných nástrojů k prosazování svých cílů a zájmů v rámci OSN i v širších souvislostech. V rámci Valného shromáždění a dalších orgánů OSN se ČR bude profilovat prostřednictvím vyjednávání textů jednotlivých dokumentů jménem EU. Zároveň bude své cíle prosazovat aktivní účastí na přípravě rezolucí a dalších dokumentů v rámci skupin obdobně smýšlejících zemí.

4.1.2. Česká republika v Evropské unii

Spoluzodpovědnost ČR za rozvoj Evropy

ČR si je vědoma své odpovědnosti za rozvoj Evropy, k němuž se znovu přihlásila po roce 1989. Vstupem do Evropské unie v roce 2004 ČR našla své ukotvení odpovídající zeměpisné poloze, dějinnému vývoji a svým zájmům a přijala za svou ambici plnoprávně se v jejím rámci podílet na spoluutváření dalšího vývoje v Evropě. Spoluzodpovědnost jde ruku v ruce se sounáležitostí. ČR požaduje respektování svých zájmů od ostatních členských států EU a současně je připravena respektovat zájmy ostatních a projevat ve společném zájmu solidaritu.

Hlavním zájmem ČR je silná, demokratická a konkurenceschopná EU vytvářející široký prostor svobody, bezpečnosti a práva. Taková EU, která zajišťuje nezbytnou politickou a ekonomickou stabilitu pro rozvoj a prosperitu všech členských států a jejich občanů. Pro ČR jako otevřenou, exportně zaměřenou ekonomiku ve středu Evropy, jsou klíčovými zájmy fungování evropského trhu a zajištění energetické bezpečnosti. Zejména v těchto oblastech je EU primárním rámcem, v němž může ČR své zájmy prosazovat a zajišťovat.

EU jako prostor a nástroj

EU je klíčovým prostorem a zároveň i nástrojem k prosazování cílů a zájmů ČR. Ty se mohou týkat jak pozic ČR v rámci EU, tak i ovlivňování EU jako celku ve vztahu ke třetím zemím, zvláště jde-li o strategické partnery či země a regiony českého prioritního zájmu. Silná a jednotná EU umožňuje ČR lépe obstát v mezinárodním prostředí, zejména podílet se na utváření pravidel mezinárodní konkurence, jimž je ČR, stejně jako další členské státy, přímo a bezprostředně vystavena.

EU jako pragmatický politický projekt

ČR chápe EU jako pragmatický politický projekt, který se osvědčil při budování společného ekonomického prostoru a udržování mírového uspořádání Evropy. EU je prostředím, do kterého ČR přispívá mimo jiné svou

historickou zkušeností a v němž čerpá ze zkušenosti ostatních členských států. ČR projekt evropské integrace plně podporuje, nevidí pro něj alternativu, ale bude se zasazovat o optimalizaci jeho politických a ekonomických nákladů. Perspektiva Evropy bude nadále určována děním v EU, především její schopností reagovat na ekonomický vývoj uvnitř Unie a adaptovat se na měnící se mezinárodní prostředí, zejména v nejbližším sousedství.

ČR a Lisabonská smlouva

ČR si je vědoma, že Lisabonská smlouva svými institucionálními změnami vytvořila komplikovanější prostředí pro rozhodování v EU. To otevírá nové možnosti, ale zároveň klade na ČR mnohem větší nároky při prosazování jejích zájmů.

Koncepce působení ČR v EU

ČR představuje v dnešní EU 2,1 % obyvatel a 1,2 % jejího HDP. Tato čísla jsou reálnou základnou pro ambice a možnosti ČR. Jejím zájmem je systematicky ovlivňovat rozhodování na úrovni EU a pomocí efektivního fungování zahraniční služby pozici ČR v EU maximálně posilovat. Využije k tomu všechny nástroje, které má k dispozici.

Cílem ČR je aktivně ovlivňovat rozhodování v EU při vědomí vlastních klíčových zájmů a priorit. Nutnou podmínkou je efektivní fungování všech složek státní správy, které se podílejí na tvorbě a prosazování národních pozic a na provádění unijních politik. Fungování ČR v EU bude detailně rozpracováno v Koncepci působení ČR v EU.

Systematické monitorování a analýzy

ČR bude systematicky analyzovat procesy odehrávající se v rámci EU. Plně bude využívat možností své zahraniční služby a posílí systém aktivního vyhledávání a identifikace oblastí důležitých a citlivých pro ČR již v jejich zárodku. Poskytne tím dostatečný časový prostor pro přípravu a efektivní obhajobu svých pozic při jednáních ve strukturách EU.

ČR se aktivně zaměří na vyhledávání možných spojenců mezi členskými zeměmi a v rámci institucí EU. Jen ve spolupráci bude moci účinně využít potenciálu EU pro své zájmy. ČR bude rovněž aktivně hájit své zájmy v řízeních před Soudním dvorem EU.

ČR bude intenzivně spolupracovat s Evropskou komisí a Evropským parlamentem. Zájmem ČR je důsledné dodržování dohodnutých pravidel v EU. V tomto ohledu bude ČR podporovat Evropskou komisi v její roli „strážce smluv“.

Posílení hlasu ČR v institucích EU

ČR vytvoří systém přípravy svých občanů do institucí EU a podpoří jejich žádosti o přijetí na konkrétní místa. Dále bude udržovat kontakty s těmi, kteří v jejích strukturách již pracují nebo jsou na rezervních seznamech.

Dokonalá znalost interních procedur a fungování unijních institucí je základním předpokladem úspěšného ovlivňování politiky na úrovni EU.

Prioritní oblasti

ČR bude cílevědomě posilovat svůj vliv na rozhodování v orgánech EU. Bude dbát na zvýšení transparentnosti a legitimacy v rozhodovacích procesech a dodržování rovnováhy mezi hlavními institucemi EU. V zájmu ČR je rovněž posilování globálního významu EU a všeobecného povědomí vlastních občanů o jejím fungování.

Bez schopnosti účinné a rychlé reakce nelze obstát v rostoucí mezinárodní konkurenci. ČR se bude zasazovat o to, aby EU přizpůsobila svou legislativu a politiky aktuálním potřebám dnešního světa.

ČR připisuje značnou důležitost vyjednání výhodných podmínek pro víceletý finanční rámec EU po roce 2013 a jeho efektivnímu naplnění. K důležitým prioritám patří zajištění hospodářské a finanční stability EU, posílení její energetické a surovinové bezpečnosti, zkvalitnění fungování jednotného vnitřního trhu, zajištění vnitřní bezpečnosti EU, odstraňování přeshraničních infrastrukturních i administrativních překážek a rozvíjení prostoru svobody, bezpečnosti a práva v EU.

ČR bude v rámci EU hájit své strategické zájmy v oblasti energetické politiky (viz kap. 4.3), zejména s důrazem na racionální rozhodování o využití zdrojů výroby energie.

Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP)

SZBP jako prostor pro prosazování zájmů ČR a EU

Lisabonská smlouva přinesla EU řadu nových možností jak posílit koherenci její vnější činnosti a kontinuitu procesů a zvýšit její srozumitelnost pro partnery. ČR bude k prosazování svých zahraničněpolitických cílů využívat vhodných unijních i bilaterálních aktivit.

Lisabonská smlouva a nové nástroje a procesy, které poskytuje, však nutně nepřinášejí změnu obsahu SZBP. Debata o EU jako silném globálním aktéroví, kterou přijetí Lisabonské smlouvy spustilo, napomáhá identifikaci společných zájmů v SZBP. Obecně však ČR zastává názor, že silná a přesvědčivá společná zahraniční politika EU musí vyrůstat z průniku zájmů členských států.

Pro ČR je klíčové, aby SZBP i nadále zůstala mezivládní platformou a prostorem, který všechny členské státy přijímají za svůj. Bez splnění tohoto předpokladu nelze očekávat, že by si Unie udržela svoji mezinárodní autoritu. Žádný členský stát se z tohoto důvodu nesmí cítit vyloučen z procesu ustavování a fungování Evropské služby pro vnější činnost (ESVA). Stejně tak je důležité zajistit transparentnost výběrových řízení do ESVA, spravedlivé zeměpisné zastoupení národních diplomacií, transparentnost řízení služby i její kontrolu ze strany všech členských států.

Vedle společné obchodní politiky a tematických a teritoriálních finančních instrumentů Unie je SZBP hlavním nástrojem pro posílení pozice EU ve světě. To jí umožňuje ovlivňovat důležité procesy v mezinárodním společenství, podílet se na řešení globálních problémů a stát se konstruktivní základnou pro formulaci společných zájmů Unie. Pro ČR je důležité, aby této příležitosti dokázala využít k naplňování vlastních cílů.

SZBP jako jádro vnějších vztahů EU a priority ČR

České priority v SZBP odrážejí základní cíle a témata české zahraniční politiky. SZBP je postavena na obraně a projekci společných hodnot ve vnějším světě. Tyto hodnoty a principy vyjmenované v Lisabonské smlouvě – demokracie, vláda práva, svoboda či respekt k lidským právům a lidské důstojnosti a další – jsou společnými obecnými východisky diplomacie členských států. Pro ČR je zásadní, aby toto hodnotové pojetí zahraničního působení zůstalo i nadále základem vnější činnosti EU.

ČR se i nadále hodlá silně angažovat v aktivitách EU v sousedství, zvláště pak v zemích západního Balkánu, východní Evropy, jižního Kavkazu a Blízkého východu. ČR bude pokračovat v podpoře evropského a euroatlantického směřování zemí těchto oblastí, pokud o to projeví jejich společný zájem. ČR se bude snažit o to, aby institucionální projekty Unie, jako jsou proces rozšiřování EU, Evropská sousedská politika a zejména Východní partnerství a s nimi spojené finanční nástroje, přispěly k budování stability a prosperity

v okolí EU. Politika EU vůči jižním a východním sousedům musí být vyvážená a založená na skutečné vůli jednotlivých zemí spolupracovat a uskutečňovat reformy. Pro budoucnost a bezpečnost Evropy je klíčová stabilita Blízkého východu.

ČR bude usilovat o to, aby politika EU hájící lidská práva a podporující demokratizační procesy byla realistická a reflektovala historické odlišnosti i budoucí potenciál dnešního různorodého světa. Její nezbytnou součástí je rozumné využívání finančních nástrojů, které má Unie v této oblasti k dispozici – zejména Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva, instrumenty pro rozvojovou spolupráci a obchod, které jsou mnohdy rovněž normativně a hodnotově podmíněny, ale také sankční opatření.

Prioritou ČR je rovněž posilování bezpečnosti a obranyschopnosti. K tomu slouží především vazby a spolupráce se Spojenými státy, které jsou v tomto ohledu jejím nejdůležitějším partnerem, s důrazem na posilování obranných schopností členských států EU a budování strategického vztahu EU a NATO. Obě organizace se musí co nejúčinněji doplňovat v civilní a vojenské oblasti a spolupracovat na budování odpovídajících schopností. Zájmem ČR je, aby EU byla v případě potřeby schopna samostatné reakce a konání. ČR bude podporovat rozvoj efektivní a akceschopné Společné bezpečnostní a obranné politiky EU s přihlédnutím ke svým závazkům v NATO. Angažmá ČR v misích EU bude odrážet prioritní regiony české zahraniční politiky (viz kap. 4.2.3. - 4.2.7.).

4.1.3. Česká republika v oblasti bezpečnosti a obrany

Mezinárodní spolupráce v bezpečnostní oblasti

V bezpečnostní oblasti se zahraniční politika ČR soustředí v souladu s Bezpečnostní strategií ČR na prevenci hrozeb vojenského i nevojenského charakteru a při potřebě reakce na tyto hrozby využívá zejména členství ČR v mezinárodních organizacích.

Severoatlantická aliance

Základním pilířem bezpečnosti ČR zůstává systém kolektivní obrany Severoatlantické aliance (NATO), která je ztělesněním silné transatlantické vazby. NATO je společenstvím sdílených demokratických hodnot, solidarity, soudržnosti a nedělitelné bezpečnosti. Představuje jedinečný a dlouhodobý závazek evropských a severoamerických spojenců společně tyto hodnoty bránit a také společně reagovat na výzvy v oblasti bezpečnosti a obrany.

Nová Strategická koncepce NATO

Změny v mezinárodním bezpečnostním prostředí si v roce 2010 vyžádaly přijetí nové Strategické koncepce NATO, která stanovila vizi pro další rozvoj Severoatlantické aliance v nadcházejícím období. Společně s ostatními spojenci chceme takovou Alianci, která bude schopna pružně reagovat na bezpečnostní hrozby, přizpůsobovat jim své schopnosti a tak i nadále sloužit jako nepostradatelný nástroj pro udržení míru.

ČR vítá, že nová Strategická koncepce potvrzuje platnost základního a dlouhodobého poslání NATO chránit svobodu a bezpečnost všech jeho členů v souladu s článkem 5 Washingtonské smlouvy a definuje opatření směřující k jeho posílení. Koncepce vyzdvihuje roli bezpečnostního dialogu a klade důraz na budování schopností NATO reagovat na současné i budoucí bezpečnostní výzvy. V této souvislosti ČR podporuje takovou alianční politiku obrany a odstrašení, která je založena na vyvážené kombinaci jaderných

a konvenčních schopností umožňující takovým hrozbám čelit. S tím je nerozlučně spojeno rovněž budování aliančního systému protiraketové obrany chránícího obyvatelstvo, území a síly NATO, který ČR dlouhodobě podporuje.

K základním úkolům řadí Aliance také zvládnání celého spektra krizí ve všech stádiích od prevence až k post-konfliktní obnově. Tento proces zahrnuje zejména rozvoj schopností nezbytných pro vedení operací ve vzdálenějších oblastech, posilování integrovaného civilně-vojenského plánování, strategickou spolupráci s partnery z řad států i dalších mezinárodních organizací v rámci komplexního přístupu ke zvládnání krizí a vedení operací a účast na kontrole zbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení. ČR podporuje další rozvoj aliančních schopností v oblasti tzv. nových hrozeb, zejména potřebu předcházet a bránit kybernetickým útokům. Stejně tak chce pokračovat v posilování kapacit Aliance v boji proti terorismu a bude přispívat k zajištění energetické bezpečnosti. ČR bude usilovat o to, aby si Severoatlantická aliance udržela schopnost rychlého rozhodování a trvalé adaptace v reakci na změny bezpečnostního prostředí.

Vzhledem k oboustrannému přínosu spolupráce NATO s partnery bude ČR i nadále podporovat posilování aliančních partnerství navazováním politického dialogu s cílem budovat a posilovat vzájemnou důvěru a vzájemně výhodnou praktickou spolupráci. ČR oceňuje přínos partnerů společnému aliančnímu úsilí v oblasti posilování mezinárodní bezpečnosti a zvládnání krizí.

Příspěvek ČR

ČR si je vědoma, že funkčnost, důvěryhodnost a schopnost NATO plnit své základní úkoly stojí na odpovídajícím příspěvku každého člena. ČR bude v otázkách týkajících se Severoatlantické aliance prosazovat aktivní, vyváženou a čitelnou politiku v souladu se svými bezpečnostními zájmy a s ambicí být důvěryhodným a spolehlivým spojencem ve shodě se závazky vyplývajícími z členství v NATO.

Vláda ČR bude i nadále pracovat na vytváření podmínek pro odpovídající zastoupení ČR ve stálých strukturách NATO a pro aktivní vojenské a civilní zapojení ČR do aliančních misí a operací ke zvládnání krizí a upevňování stability v post-konfliktních situacích.

ČR se bude v souladu se svými schopnostmi a dostupnými zdroji účastnit aliančních operací a misí. Účastí ve spojenecké misi NATO pod mandátem OSN se bude dále podílet na stabilizaci Afghánistánu, upevnění jeho bezpečnosti, budování kapacit státní správy a samosprávy a na podpoře hospodářského a sociálního rozvoje země.

Spolupráce NATO-EU

ČR považuje NATO a EU za přirozené partnery v oblasti zvládnání krizí, neboť čelí společným bezpečnostním výzvám a rizikům. Proto má zájem, aby se NATO a EU v politicko-bezpečnostní oblasti široce doplňovaly a intenzivně spolupracovaly. Společně s ostatními členskými zeměmi NATO a EU se bude ČR podílet na sjednávání konkrétních dohod zajišťujících úzkou spolupráci a koordinaci aktivit obou organizací. ČR má zájem, aby tyto dohody byly základem strategického partnerství NATO a EU.

Spolupráce NATO-RF

ČR bude podporovat spolupráci NATO s Ruskou federací. Zájemem ČR je zejména spolupráce na poli boje proti terorismu, obranných reforem, společných mírových a humanitárních operací a civilního nouzového plánování. Předpokladem pro dobrou spolupráci ve všech oblastech je

respektování nezávislosti rozhodovacích procesů Aliance a jejích bezpečnostních zájmů.

Rozšiřování NATO ČR bude pokračovat v aktivní podpoře politiky otevřených dveří NATO a spolupracovat se všemi státy, které usilují o členství v Alianci. Podle zájmu a možností s nimi bude sdílet své zkušenosti z příprav na členství a z působení v NATO.

Další aktivity v oblasti bezpečnosti a obrany

Boj proti organizovanému zločinu a terorismu ČR se bude aktivně angažovat v boji proti terorismu, včetně úsilí o eliminaci jeho zázemí. Zasadí se o co nejširší pojetí protiteroristické kampaně s důrazem na mezinárodní spolupráci, dlouhodobě zaměřenou také na boj proti mezinárodnímu organizovanému zločinu, nelegálnímu obchodu s drogami, zbraněmi a lidmi, korupci a proti všem formám financování terorismu.

ČR naváže na svou účast v protiteroristických aktivitách vyvíjených na půdě OSN, Evropské unie, NATO, OBSE, Rady Evropy a dalších organizací. Bude nadále posilovat roli mezinárodních smluv v této oblasti, na půdě OSN bude podporovat přijetí Všeobecné úmluvy o boji proti mezinárodnímu terorismu.

Kontrola zbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení ČR přikládá velký význam kontrole zbrojení, nešíření zbraní hromadného ničení a dlouhodobé politice mezinárodního odzbrojování.

V rámci svého členství v NATO a také v rámci OSN a jiných mezinárodních organizací bude ČR usilovat o přijetí dalších opatření ke zvýšení obranných a ochranných kapacit proti zbraním hromadného ničení.

Budoucnost režimu kontroly konvenčního zbrojení v Evropě ČR považuje efektivní režim kontroly konvenčního zbrojení v Evropě za důležitý pilíř euroatlantické bezpečnosti. ČR bude společně se spojenci usilovat o posílení režimu kontroly konvenčního zbrojení v Evropě na základě principů vzájemnosti, transparentnosti a souhlasu hostitelské země.

4.1.4. Česká republika v ostatních mezinárodních organizacích

OBSE ČR podpoří takové změny v práci Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), které posílí její účinnost, a bude se i nadále finančně a personálně podílet na jejích regionálních aktivitách. ČR se bude podílet na debatě o evropské bezpečnosti a rozvoji aktivit OBSE, s důrazem na lidskou dimenzi, demokratické instituce a vládu práva. ČR bude usilovat o zachování role OBSE v oblasti zvládnání krizí, zvláště prevence konfliktů a post-konfliktní rehabilitace, budování demokratických institucí, volebního pozorovatelství a monitorovacích misí. ČR bude též podporovat oživení jednání o konvenčních ozbrojených silách.

Rada Evropy ČR se bude i nadále zapojovat do smluvního systému Rady Evropy. ČR bude v Radě Evropy aktivně působit při rozvíjení a posilování pluralitní demokracie, právního státu, boje proti terorismu a korupci, ochrany lidských práv (včetně boje proti trestu smrti), práv menšin a prosazování rovnosti mužů a žen.

OECD ČR prohloubí spolupráci s Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a bude využívat jejich výstupů, zaměřených zejména na zvládnutí důsledků hospodářské krize a na ekonomické reformy. Mezi klíčové priority spolupráce budou náležitosti stabilizace veřejných financí a jejich dlouhodobá udržitelnost, podpora inovační aktivity, rozvoj vzdělanosti a ekonomická adaptace na klimatické změny. ČR bude podporovat užší spolupráci OECD

s nejvýznamnějšími nečlenskými ekonomikami.

Další mezinárodní organizace

V rámci úsilí o další liberalizaci světového obchodu, zachování a prohlubování mezinárodního systému obchodu založeného na předvídatelnosti, transparentnosti a pevných pravidlech bude ČR spolupracovat se Světovou obchodní organizací (WTO). Své zájmy bude ČR prosazovat zejména v rámci společné obchodní politiky EU.

ČR bude aktivní v Mezinárodním měnovém fondu (MMF), který považuje za důležitý nástroj k zajištění globální finanční stability, v Mezinárodní bance pro obnovu a rozvoj a dalších organizacích Skupiny Světové banky (SB). ČR se bude podílet na diskusi o reformách těchto institucí tak, aby MMF i SB lépe reflektovaly vzrůstající ekonomickou sílu některých rozvojových zemí.

ČR bude aktivně pracovat ve všech mezinárodních organizacích, jichž je členem, splní závazky spojené s tímto členstvím a rovněž závazky vyplývající z platných mnohostranných mezinárodních smluv. I nadále se bude ČR účastnit dalších forem mezinárodní spolupráce, jako jsou regionální kooperační platformy.

4.2 Bilaterální a regionální spolupráce

4.2.1. Globálně působící velmoci

Spojené státy americké

Spojené státy ve 20. století rozhodujícím způsobem přispěly k porážce agresivních totalitních režimů, ke vzniku moderního československého státu i obnově jeho suverenity. Spojené státy americké zůstanou v nejbližším desetiletí vojenskou supervelmocí, jedním z hlavních světových hospodářských a finančních center a zdrojem inovací a nových technologií. ČR sdílí se Spojenými státy společenské a kulturní hodnoty, respekt k základním právům a svobodám, jakož i pohled na většinu strategických otázek.

Spojené státy zůstávají pro ČR klíčovým spojencem, s nímž úzce spolupracuje v bezpečnostně-vojenské oblasti a rozvíjí spojení v NATO. Důležitým zájmem ČR je spolupráce v oblasti boje proti terorismu a mezinárodní organizované trestné činnosti. Vedle strategické dimenze vzájemných vztahů bude ČR rovněž rozvíjet ekonomicko-obchodní vztahy, podporovat příliv inovací a investic, vědecko-technickou a kulturní výměnu.

Rusko

Cílem české zahraniční politiky je dobrý a oboustranně výhodný vztah s Ruskou federací. Strategické, bezpečnostní a ekonomické zájmy ČR, včetně pevného ukotvení ČR v EU a NATO, budou žádoucím základem vzájemně výhodných vztahů s Ruskem. ČR přivítá posílení spolupráce ve všech oblastech společného zájmu.

Důležitým zájmem ČR je rozvíjet vyváženou ekonomickou výměnu, energetickou spolupráci a rovněž součinnost v oblasti boje proti terorismu.

ČR bude pokračovat v dialogu s ruskou občanskou společností, zejména v oblasti podpory lidských práv.

Čína

Těžiště česko-čínských bilaterálních vztahů bude i do budoucna především v oblasti ekonomické. Cílem ČR je dále prohlubovat vzájemnou obchodní výměnu s důrazem na snižování negativní obchodní bilance. ČR bude usilovat o posílení spolupráce s Čínou takovým způsobem, aby přispěla k hlubšímu a konstruktivnějšímu zapojení Číny do systému mezinárodní spolupráce. ČR vnímá rostoucí úlohu Číny ve světovém hospodářství jako příležitost, aniž

by nezbytně opouštěla ty hodnoty, v jejichž vnímání se s Čínou rozchází.

Ve vztahu k Tchaj-wanu zastává ČR politiku jedné Číny, což však nebrání pragmatickému rozvoji styků. Tchaj-wan zůstane pro ČR významným investorem a obchodním partnerem.

4.2.2. Evropští stálí členové Rady bezpečnosti OSN

ČR bude systematicky rozvíjet své vztahy s Francií a Velkou Británií, které jsou členy Rady bezpečnosti OSN a zároveň jadernými mocnostmi a důležitými hospodářskými a politickými partnery v rámci EU.

V souladu se strategickým partnerstvím bude ČR prohlubovat spolupráci a vzájemné porozumění s Francií zejména v oblasti energetiky, obrany a průmyslu. Bude rovněž usilovat o naplnění posíleného politického dialogu s Velkou Británií zejména v oblasti transatlantických vztahů, včetně bezpečnostních otázek, Blízkého východu, podpory lidských práv ve třetích zemích a energetické bezpečnosti.

4.2.3. Sousedé

*Stabilní
středoevropský
region*

ČR je spolu se svými sousedy součástí jednoho právního, ekonomického, bezpečnostního a politického prostředí. ČR považuje rozvoj dobrých vztahů se sousedními zeměmi a s dalšími středoevropskými partnery za jednu z priorit své diplomacie. Chce aktivně přispívat k tomu, aby byl tento region stabilní, prosperující a respektovanou částí Evropy. Zvláštní význam ČR přikládá rozvoji energetické a dopravní infrastruktury a evropským programům přeshraniční spolupráce.

Slovensko

Spolupráce obou zemí, jejich občanů i vlád bude mít i v budoucnu s ohledem na společnou historii a blízkost obou národů vysokou intenzitu. ČR bude dále rozvíjet kontakty v co nejširším spektru, především v oblasti přeshraniční a regionální spolupráce, ekonomických vztahů, energetiky, infrastrukturního propojení. Zvláštní pozornost bude věnována udržení vzájemného povědomí o jazyku a kultuře mezi mladými lidmi.

Německo

ČR bude aktivně rozvíjet vztahy se Spolkovou republikou Německo, která pro ni představuje nejen souseda, ale i strategického partnera.

Při uskutečňování české zahraniční politiky vůči Německu bude brán zvláštní zřetel na jeho klíčovou úlohu v evropské politice, evropské bezpečnosti a ve světové ekonomice. ČR bude zohledňovat i mimořádnou ekonomickou provázanost obou zemí. Součástí zahraničněpolitické strategie je široká podpora česko-německých kontaktů v oblastech evropské a bezpečnostní politiky, ale i rozvíjení dobrého sousedství formou dialogu mezi občanskými společnostmi obou zemí. Zvláštní význam ČR přikládá rozvoji energetické a dopravní infrastruktury, přeshraniční spolupráce, jakož i komunikaci a setkávání mladých lidí.

Polsko

ČR bude rozvíjet strategický charakter vztahů s Polskem, který je založen na průniku zahraničněpolitických priorit a blízkosti zájmů jak v regionu, tak v rámci EU i NATO. ČR bude udržovat vysokou intenzitu dialogu na všech úrovních, včetně samospráv a nevládních subjektů. Za klíčové oblasti spolupráce považuje ČR bezpečnostní politiku, energetickou bezpečnost na regionální i evropské úrovni, politiku vůči regionu východní Evropy, ale i rozvoj vzájemných ekonomických a obchodních vztahů.

<i>Rakousko</i>	ČR bude podporovat a rozvíjet tradiční vztahy s Rakouskem, a to především na poli politickém, hospodářském a kulturním, a prohlubovat vzájemnou důvěru. V zahraničněpolitické oblasti se ČR zaměří na hledání podpory u těch témat, u kterých obě země jako členy EU spojuje stejný zájem, například stabilita západního Balkánu.
<i>Maďarsko</i>	ČR považuje Maďarsko za kulturně blízkého a ekonomicky a politicky významného partnera ve středoevropském regionu, s nímž ji pojí kromě intenzivního rozvoje bilaterálních vztahů zejména úspěšná spolupráce v rámci Visegrádské skupiny, EU i NATO. Cílem je udržet vůli po úzkých kontaktech a konkrétní spolupráci.
<i>Přeshraniční spolupráce bez fyzických hranic</i>	ČR bude intenzivně podporovat přeshraniční spolupráci, která se odehrává především na úrovni občanů, obcí, měst a krajů. Důležitým nástrojem pro komunikaci mezi samosprávami, euroregiony i centrálními vládami zůstávají Komise pro přeshraniční spolupráci.
<i>Regionální spolupráce</i>	ČR považuje regionální spolupráci za důležitou součást své zahraniční politiky, umožňující aktivní podíl širší veřejnosti na mezinárodní výměně, a hodlá ji i v budoucnosti podporovat v její rozmanitosti. Významným uskupením i nadále zůstává Visegrádská skupina s jejím Mezinárodním visegrádským fondem. Ta by měla především posilovat vztahy mezi občanskými společnostmi visegrádských zemí a uskutečňovat konkrétní projekty. Jejím dalším úkolem bude prosazovat společné zájmy těchto zemí v mezinárodním prostředí.

4.2.4. Východní a jihovýchodní Evropa

<i>Země Východního partnerství</i>	<p>ČR považuje Východní partnerství za užitečnou ideu, která v zájmu celé Evropy napomáhá partnerským zemím nejen přijímat unijní ekonomické a další standardy, ale též spolupracovat s EU na základě společných hodnot.</p> <p>Sdílení společných hodnot bude předním kritériem ČR pro její podporu státům Východního partnerství v bilaterální rovině i v rámci EU. Česká zahraniční politika se pak v rámci bilaterálních styků, v EU i na dalších mezinárodních fórech bude zasazovat o respektování nezávislosti a územní integrity všech zemí partnerství. Dále bude podporovat politickou, sociální a ekonomickou stabilitu s důrazem na dodržování lidských práv a základních svobod, rozvíjení právního státu, politické plurality, občanské společnosti a svobody médií v těchto zemích.</p> <p>ČR bude trvat na řešení přetrvávajících konfliktů v regionu mírovými prostředky, v souladu se zásadami mezinárodního práva a s využitím existujících mezinárodních formátů.</p> <p>Moldavsko a Gruzie patří mezi prioritní země rozvojové spolupráce, oba tyto státy spolu s Ukrajinou a Běloruskem představují prioritu i z hlediska transformační spolupráce.</p>
<i>Země jihovýchodní Evropy</i>	<p>Bezpečnost, stabilita, a prosperita v oblasti jihovýchodní Evropy je trvalým zájmem ČR. Jde také o tradiční sféru jejich ekonomických zájmů. ČR bude nadále usilovat o posílení bilaterální spolupráce s jednotlivými zeměmi na pozadí jejich specifických potřeb a společných priorit.</p> <p>Dlouhodobou zahraničně-politickou prioritu představuje z tohoto pohledu západní Balkán. ČR bude nadále podporovat integrační snahy států tohoto regionu a v tomto smyslu se bude angažovat jak bilaterálně, tak uvnitř EU</p>

a NATO.

ČR se bude aktivně podílet na rozvojové a transformační spolupráci a podporovat činnost regionálních organizací.

ČR bude dále rozvíjet své vztahy s Tureckem, které je významným partnerem v bilaterální a multilaterální spolupráci, a podporovat jeho další pokrok v přístupových jednáních s EU.

4.2.5. Rozvinuté demokracie

Členské státy EU ČR bude usilovat o mimořádně intenzivní vztahy s ostatními členskými zeměmi EU, s nimiž sdílí nejen společnou platformu pro budování vlastní zahraniční politiky. Funkční bilaterální vztahy představují nepostradatelný prvek při prosazování české zahraniční politiky v unijním i světovém měřítku.

Izrael, Japonsko, Austrálie, Kanada a Korejská republika Izrael, Japonsko, Austrálie, Kanada a Korejská republika představují vyspělé trhy, zdroje technologií a investic a významné póly stability ve světě, s nimiž má česká zahraniční politika společný strategický zájem. ČR stojí o rozšíření hospodářských aktivit těchto zemí v ČR a střední Evropě.

4.2.6. Nově se rozvíjející ekonomiky

Růstový potenciál nově se rozvíjejících ekonomik ČR se zaměří na nově se rozvíjející ekonomiky, které vykazují značný růstový potenciál. ČR má zájem na rozvíjení vzájemných vztahů s těmito zeměmi, především v obchodě, investiční spolupráci a v bezpečnostních otázkách, s vědomím řady odlišností v politickém uspořádání, organizaci ekonomiky a kulturních zvyklostech. Bude proto podporovat rozvoj vztahů EU s těmito státy a využívat ji k prosazování svých cílů a zájmů.

Indie a Brazílie ČR bude rozvíjet své vztahy s Indií a Brazílií jakožto mezinárodními aktéry s velkým potenciálem rozvoje a rostoucím politickým vlivem. Značné možnosti pro rozvoj vztahů skýtá také oblast bezpečnostně-vojenská.

Jihovýchodní Asie ČR bude usilovat o posílení vztahů a obchodní výměny se zeměmi jihovýchodní Asie, které vykazují vysoký hospodářský růst. ČR je připravena využít svých tradičních vazeb a zaměří se především na Indonésii, Vietnam, Filipíny, Malajsii a další země regionálního uskupení ASEAN.

4.2.7. Ostatní partneři

Státy Blízkého východu a severní Afriky Blízký východ a severní Afrika mají pro ČR význam jako trh a jako zdroj energetických surovin. Jsou v nich ale také ohniska nestability a bezpečnostních rizik, která zasahují až k vnějším hranicím euroatlantického prostoru. ČR bude proto rozvíjet své vztahy s jednotlivými státy tohoto významného regionu na bilaterálním základě, v rámci Evropské sousedské politiky EU i formou partnerské politiky NATO. Ve strategickém zájmu ČR je zachování bezpečnosti Izraele jako hodnotově a kulturně blízkého demokratického státu. ČR bude usilovat o to, aby se všechny země Blízkého východu a severní Afriky rozvíjely způsobem podporujícím stabilitu regionu. Výsledkem by měla být vzrůstající prosperita, posílená ekonomická integrace a lépe fungující politické systémy v sousedství EU.

Latinská Amerika ČR bude nadále rozvíjet spolupráci se státy Latinské Ameriky. Jde o civilizačně blízký region založený na stejných hodnotách, který se stále více prosazuje v globálních otázkách a ve světové ekonomice.

Asie a Tichomoří Země regionu Asie a Tichomoří jsou pro ČR významné z hlediska obchodně-

ekonomických příležitostí a energetických surovin. I zde jsou však bezpečnostní rizika, která vyžadují obzvláštní pozornost, zejména v regionu střední Asie. Se státy této oblasti bude ČR rozvíjet vztahy na bilaterálním základě i v rámci EU. Zájmem ČR je aktivně se zapojovat do jednání Asijsko-evropského dialogu (ASEM).

Afrika

ČR bude věnovat pozornost obchodním a investičním možnostem v zemích Afriky, v některých případech se přitom může opřít o historické vazby. ČR má zájem, i s ohledem na relativní geografickou blízkost, na rozšiřování stability v oblasti subsaharské Afriky.

4.3 Energetická bezpečnost

Východiska

Zajištění dostatečných dodávek energetických surovin za ekonomicky přijatelnou cenu patří k základním úkolům vlády ČR a je také důležitou podmínkou celkové bezpečnosti státu.

Vzhledem k tomu, že si ČR není schopná zajistit veškerou potřebnou energii z vlastních zdrojů, stává se zajištění energetické bezpečnosti do značné míry předmětem bilaterální či multilaterální zahraniční politiky ČR.

Principy

ČR se bude v první řadě zasazovat o zajištění dlouhodobé stability a bezpečnosti dodávek energetických surovin, a to prostřednictvím transparentních, rovných a vzájemně výhodných vztahů se svými dodavateli. ČR bude také dále usilovat o maximální diverzifikaci energetických zdrojů a přepravních tras a bude podporovat posilování energetických sítí ve směrech západ-východ a sever-jih.

Na půdě EU bude ČR podporovat vytváření jednotného energetického trhu a bude se zasazovat o budování vysoce konkurenceschopného a efektivního evropského energetického sektoru schopného co nejefektivněji využívat domácí zdroje, zavádět nové technologie k přechodu na ekonomicky racionální nízkoemisní hospodářství, a to včetně podpory rozvoje bezpečné jaderné energetiky.

Jadernou energii chápe ČR jako legitimní zdroj, který je v jejích podmínkách schopen do budoucna zajistit pokrytí narůstající spotřeby a zároveň značnou měrou přispět k naplnění vytyčených cílů v oblasti ochrany klimatu.

4.4 Prosazování ekonomických a obchodních zájmů ČR

Význam prosazování ekonomických zájmů ČR

Mezi prioritní a neoddělitelné úkoly české zahraniční politiky patří prosazování ekonomických zájmů ČR v zahraničí. To odpovídá exportnímu charakteru českého hospodářství, které je vystaveno tvrdé mezinárodní soutěži. V řadě bilaterálních relací, především v mimoevropském prostoru, jsou ekonomické a obchodní zájmy vodítkem pro přítomnost a práci české diplomacie. Ekonomické vztahy ale nelze zužovat jen na export, patří k nim i oblast služeb, investic, často i sekundární efekty rozvojové spolupráce nebo transformační pomoci či mezilidských kontaktů, například turistiky. Nezastupitelná role diplomacie zahrnuje vytváření podmínek pro rozvoj ekonomických a obchodních styků, s tím je spojeno rovněž zabezpečování informovanosti českého podnikatelského sektoru a podpora jeho zájmů.

Podpora ekonomických zájmů v rozvinutých zemích

Většina exportu ČR směřuje do rozvinutých zemí (EU, OECD) a české zájmy jsou prosazovány rovněž v rámci působnosti EU. Při podpoře této části exportu je důležitá především schopnost rozumět prostředí jednotného trhu

EU a umět jej ovlivňovat již od počátku tvorby jeho pravidel. Na tomto poli je prioritou nejen orientace na makroekonomické úrovni, ale též schopnost prosazovat ekonomické zájmy ČR a jejich vzájemnou koordinaci napříč resorty. Důležitá je rovněž znalost ekonomických zájmů zemí EU a OECD, jejich komparativních výhod a nevýhod v exportní oblasti i případných vzájemných synergií, které by umožnily růst našich exportních aktivit.

Podpora ekonomických zájmů v ostatních zemích

Důležitá jsou i teritoria mimo OECD a EU, třebaže do nich ČR vyváží necelých 10 % celkového exportu. Jedná se však často o země s vysokou dynamikou růstu, k nimž se dlouhodobě přesouvá centrum globální ekonomické aktivity. Cílem ČR je z tohoto vývoje těžit a dosáhnout větší diversifikace zahraničního obchodu. Česká diplomacie proto bude sledovat vývojové trendy v jednotlivých zemích a zvyšovat povědomí o exportních možnostech.

V bilaterálních vztazích s těmito zeměmi bude zahraniční služba uplatňovat dvě dimenze podpory: politicko-ekonomickou a obchodní. V politicko-ekonomické oblasti bude především pomáhat při navazování kontaktů s klíčovými vládními představiteli v zahraničí, v prosazování co nejlepších podmínek pro podnikání českých subjektů, ve vytváření sítě kontaktů nejrůznějšího charakteru, v pomoci při realizaci konferencí, veletrhů apod. a v politickém a ekonomickém poradenství českým podnikům, jež usilují o uplatnění v konkrétních zemích. V bilaterálních vztazích hrají v politicko-ekonomické oblasti významnou roli nástroje obchodní politiky EU. Právě tyto instrumenty vytvářejí rámec pro aktivity českých subjektů v jednotlivých zemích, a to jak ve fázi přístupu na trh, tak v období jejich aktivní přítomnosti na něm. ČR bude proto aktivně hájit své zájmy při tvorbě a uplatňování jednotlivých obchodních nástrojů ve vztahu ke třetím zemím (obchodní smlouvy, investiční smlouvy, sektorová ujednání v oblastech souvisejících s obchodem atd.).

V obchodní oblasti jsou možnosti diplomacie omezeny. Uplatňuje se zde především praktická podpora exportu a rozpracovávání konkrétních obchodních příležitostí formou systematické přímé podpory obchodu a služeb. Na této podpoře se vedle Ministerstva průmyslu a obchodu ČR a Ministerstva pro místní rozvoj ČR podílejí zejména stávající zahraniční zastoupení CzechTrade, CzechInvest a CzechTourism. Činnost těchto zastoupení se bude přizpůsobovat světovému vývoji a zájmu na koherentním a hospodárném využívání zdrojů státu.

Činnost české diplomacie v oblasti podpory exportu bude provázána se Strategíí mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012-2020.

Ve světě existuje omezený počet národních trhů, které mají pro český obchod významný nevyužitý potenciál. Zároveň se vyznačují obtížným přístupem vyplývajícím ze specifických politických a právních okolností. Je důležité, aby česká diplomacie o těchto specifikách včas a aktivně informovala české obchodní subjekty a napomáhala jim získávat podíl na těchto trzích.

4.5 Podpora demokracie a lidských práv

Východiska

ČR se v politice podpory lidských práv a demokracie chová jako aktivní a odpovědný člen mezinárodního společenství. Využívá přitom své specifické zkušenosti s procesem společenské transformace i nenásilným odporem proti totalitnímu režimu. Proto o této podpoře hovoří též jako o transformační politice. ČR tímto přístupem rovněž sleduje naplnění svého

strategického cíle, aby bylo v celém světě co nejvíce demokratických, stabilních a odpovědných států. Transformační politika napomáhá zvyšování kvality života a udržitelnému rozvoji. Je proto zcela v souladu s rozvojovou spoluprací a jejím akcentem na naplňování hospodářských a sociálních práv.

Principy

Transformační politika musí dbát o to, aby demokracie byla provázena vládou práva a řádnou veřejnou správou. Demokratické procesy jsou svou povahou dlouhodobé a celospolečenské, jejich podpora proto vyžaduje jak systematické dlouhodobé úsilí, tak schopnost pružně reagovat na bezprostřední specifické potřeby.

ČR se při podpoře lidských práv a demokracie opírá o spolupráci s občanskou společností.

Prioritní země a oblasti spolupráce

Vlastní transformační zkušenost může ČR zúročit především ve vztahu k zemím, které jsou jí kulturně, geograficky, historicky nebo jinak blízké. Prioritně se proto soustředí především na spolupráci s partnery ve východní Evropě a na západním Balkáně. Výběr aktuálních teritoriálních priorit odráží vždy průřezové priority a akcenty zahraniční politiky ČR. Transformační politika je přístupem uplatňovaným v zahraniční politice České republiky všeobecně, vždy podle míry relevance tématu v dané relaci či kontextu.

ČR se v oblasti transformační politiky prioritně zaměří na všestrannou podporu občanské společnosti a obránců lidských práv, nezávislá média a zajištění svobodného přístupu k informacím, posilování právního státu, řádnou a demokratickou veřejnou správu.

Nástroje

ČR se o lidská práva a demokratické hodnoty zasazuje v bilaterální činnosti i na mezinárodních fórech. V rámci EU ČR usiluje o to, aby podpora demokracie a lidských práv byla všestranná a konkrétní a umožňovala co nejlépe využívat finanční nástroje EU. ČR sama zřídila Program transformační spolupráce a z jeho prostředků aktivně podporuje projekty nestátních neziskových organizací na rozvoj demokracie, ochranu a podporu lidských práv.

4.6 Rozvojová spolupráce

Východiska

Zahraniční rozvojová spolupráce je integrální součástí zahraniční politiky ČR a přispívá k naplňování jejích cílů. Jejím prostřednictvím ČR pomáhá a nadále bude pomáhat odstraňovat chudobu v méně vyspělých částech světa cestou udržitelného socioekonomického rozvoje. Zároveň tím přispívá k bezpečnosti a stabilitě na globální úrovni i k předcházení konfliktů na regionální a lokální úrovni. ČR podporuje demokracii, dodržování lidských práv a základních svobod a posilování právního státu.

Principy

Mezi základní principy, jimiž se ČR v rozvojové spolupráci bude řídit, patří respektování rozvojových cílů a potřeb partnerské země, dlouhodobé závazky a vzájemná odpovědnost za úspěšnost rozvojového úsilí. ČR v tomto ohledu klade důraz na posilování občanské společnosti i zásadu řádné veřejné správy a na budování kapacit partnerských zemí. Opírá se přitom o vlastní transformační zkušenosti. ČR se také zapojuje do mezinárodní koordinace a dělby práce mezi dárci.

Česká rozvojová spolupráce bude nadále transparentní a otevřená průběžné veřejné diskusi, která je důležitá pro zachování všeobecné podpory pro rozvojové aktivity.

*Prioritní země
a oblasti spolupráce*

V návaznosti na schválenou koncepci rozvojové spolupráce se bude ČR v období 2010 – 2017 soustřeďovat především na pět prioritních zemí s plánem spolupráce (tzv. programových zemí), kterými jsou Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko, Mongolsko; a dále na pětici prioritních zemí bez programu spolupráce (tzv. projektové země): na Gruzii, Kambodžu, Kosovo, Palestinská autonomní území a Srbsko.

ČR se bude i nadále zaměřovat na oblast životního prostředí, zemědělství, sociální rozvoj (včetně vzdělávacích a zdravotních služeb) a rozvoj ekonomický. Ve všech těchto aktivitách bude ČR klást důraz na ochranu lidských práv, rozvoj demokracie i šetrnost k životnímu prostředí.

ČR se bude snažit ovlivňovat rozvojové programy EU s důrazem na jejich vyváženost mezi třetími zeměmi. Zaměří se na intenzivnější zapojení českých subjektů do přípravy a realizace rozvojové spolupráce financované z prostředků EU i dalších multilaterálních organizací. Tím zároveň podpoří export i vytváření pracovních příležitostí. Přitom hodlá uplatňovat své komparativní výhody, k nimž patří především vlastní transformační zkušenost, dlouhodobé vztahy s řadou zemí a regionů i vysoká kvalita českých odborníků.

4.7 Konzulární služba (pomoc občanům)

Český občan ve světě

V posledních dvaceti letech se občanům ČR otevřely příležitosti pro cestování a působení v zahraničí. Vzhledem k velké mobilitě je pomoc těmto občanům, stejně jako ostatním občanům EU, jedním z hlavních úkolů konzulární služby MZV ČR. Ta zajišťuje jejich ochranu, poskytuje informace široké veřejnosti o situaci v jednotlivých státech a pomáhá řešit nejrůznější problémové situace.

*Ochrana
bezpečnostních,
ekonomických
a dalších zájmů ČR*

Konzulární služba představuje součást regulace pobytu cizinců na území ČR a ostatních členských států EU. V této oblasti bude konzulární služba ve spolupráci s orgány resortu Ministerstva vnitra ČR plnit významné úkoly při ochraně bezpečnosti ČR a jejího pracovního trhu. Tato činnost má řadu politických, ekonomických a sociálních dopadů.

Efektivita

Ministerstvo zahraničních věcí průběžně vyhodnocuje síť zastupitelských úřadů ČR. Přitom bude zásadním způsobem přihlížet k potřebě optimálního výkonu konzulární služby. Tam, kde kvůli omezeným zdrojům nebude možné udržet přímé konzulární zastoupení, přistoupí česká zahraniční služba ke snaze vyřešit tento problém vzájemnou spoluprací s dalšími členskými státy EU. Cílem je komplexní zabezpečení kvalitního servisu našim občanům a zároveň odstranění překážek v obchodních i jiných cestách do ČR pro ty cizince, kteří nadále podléhají vízové povinnosti.

*ČR je aktivní součástí
integrace*

Česká diplomacie bude v rámci EU podporovat iniciativy k usnadnění života občanů ČR v evropském prostoru. Jedná se zejména o zlepšení podmínek navazování mezinárodních kontaktů, volného pohybu, obchodování i uplatnění na pracovním trhu. ČR bude dále efektivně působit v rámci schengenské spolupráce, kde se soustředí zejména na standardizaci vízových a pobytových procedur, aniž by tím bylo dotčeno právo každého členského státu rozhodovat o složení a rozsahu imigrace směřující na jeho území. V tomto smyslu se ČR bude podílet na hledání cest vedoucích k únosné legální migraci, a to s vědomím toho, že nejde jen o otázku restrikce, ale

i o odstraňování důvodů vedoucích k migraci nelegální. Musí být přitom zohledněna vzájemná provázanost migrace a následné integrace.

Svět bez bariér

Jednou z priorit ČR je rozšiřování integračních procesů a naplňování deklarací o volném pohybu osob. Tomu bude odpovídat i zahraniční politika, která bude podporovat rozšíření počtu zemí s bezvízovým stykem při dodržování základních bezpečnostních a jiných zájmů ČR. Pokud to situace v některých zemích prozatím neumožňuje, bude ČR napomáhat k pozitivním změnám prostřednictvím nástrojů rozvojové a transformační pomoci. Strategickým cílem zůstává splnění podmínek vízové facilitace.

4.8 Veřejná diplomacie

Šíře záběru, síla lidského kontaktu a role médií

Pro úspěch zahraniční politiky je důležité posílit interakci státní správy se subjekty politické a veřejné sféry, tedy vztahy s Parlamentem ČR, s politickými stranami, akademickou obcí, výzkumnými institucemi, nevládními organizacemi i širokou veřejností. Záměrem je dosáhnout obecného povědomí a pokud možno i konsensu o hlavních aspektech české zahraniční politiky a napomáhat zahraničním aktivitám těchto činitelů.

Hlavní cíle působení veřejné diplomacie v zahraničí

Zájmem ČR je zvyšovat povědomí o naší zemi a překonávat vzájemné předsudky, zavádějící stereotypy, negativní postoje a názorová schémata.

Prezentace ČR v zahraničí

Cílem veřejné diplomacie je prezentovat Českou republiku jako vyspělou demokratickou zemi s bohatou kulturou, zajímavou historií a vlastní identitou. Zemi s lidským kapitálem, založeným na vědomostním a inovativním potenciálu, která je důvěryhodným partnerem v politických, bezpečnostních i ekonomických vztazích, místem pro zhodnocení investic; respektovaného člena mezinárodních organizací a bezpečnostních a ekonomických struktur, partnera ve světovém společenství.

V rámci prezentace ČR v zahraničí bude rozšířena spolupráce s kraji, regiony a městy s cílem dosáhnout větší tematické rozmanitosti a proporcionalitu.

Veřejná diplomacie a kulturní vztahy

V globalizačních trendech narůstá význam kultury jakožto prostředku sebevyjádření a potvrzení národní identity. V zahraniční prezentaci nadále přetrvávají tradiční nástroje, jako jsou kulturní dohody, spolupráce při ochraně světového kulturního dědictví a šíření tradičních a osvědčených hodnot z naší kulturní minulosti, a současně budou ve zvýšené míře využívána nová média a témata.

Při uskutečňování kulturní dimenze veřejné diplomacie budou činné zastupitelské úřady a Česká centra v zahraničí, snahou bude zapojit též občanské, nevládní organizace a sdružení Čechů žijících v zahraničí.

Vztahy s Čechy žijícími v zahraničí

Přirozeným zájmem státu je styk s krajanskými organizacemi a jejich podpora. Generace Čechů prošly ve 20. století bolestnou zkušeností exilu či emigrace. Možnost volného pohybu v posledních dvou desetiletích umožnila tisícům českých občanů využít příležitost k profesnímu uplatnění v celém světě. Česká zahraniční politika hodlá využít jejich zkušeností k posílení svého působení na mezinárodním poli.

Podpora vzdělávání, vědy, výzkumu a technologií

Podpora vzdělávání, vědy, výzkumu a nových technologií je předpokladem zajištění dlouhodobého hospodářského růstu, konkurenceschopnosti a v konečném důsledku sociální stability. Pro zemi střední velikosti, jakou je ČR, není rozvoj v těchto oblastech myslitelný bez účinné mezinárodní

spolupráce. Zahraniční politika bude (ve spolupráci s odpovědnými resorty) přispívat k rozvíjení mnohostranné a dvoustranné kooperace na všech úrovních a k propagaci výsledků české vědy na globální scéně.

Jedním z cílů je usnadnit českým badatelům a vývojářům přístup k pokročilému poznání a technologiím, které moderní výzkum vyžaduje. Dále napomáhat všude, kde to bude možné, v navazování komunikace se zahraničními subjekty, které jsou ve svém oboru na světové špičce. Podpora výzkumu a vývoje bude probíhat v souladu s prioritami české rozvojové spolupráce a v neposlední řadě s obchodními a ekonomickými zájmy.

ČR bude mladým lidem nabízet stipendia a výměnné programy umožňující poznávání jiných zemí. To může mít dlouhodobý přínos pro další vědeckou, ekonomickou i kulturní spolupráci.

5. Zahraniční služba

Cíle zahraniční politiky ČR naplňuje především zahraniční služba. Ta uskutečňuje politiku vlády, avšak sama je založena na nadstraničném principu a institucionálních garancích, jež zajistí její kontinuitu, stabilitu a nezávislost. Tomu napomůže vytvoření adekvátního legislativního rámce.

V návaznosti na tuto koncepci budou v souladu s programovým prohlášením vlády i v rámci standardních činností prováděny další reformní kroky v zájmu profesionálního výkonu zahraniční služby. Podmínkou jejího úspěchu je vysoká odborná úroveň a profesionalita jednotlivců, daná mimo jiné kariérním řádem, systémem vzdělávání diplomatů a vytvořením podmínek pro sladění profesního a rodinného života v prostředí zahraniční služby. Pouze účinný systém založený na profesionální službě bude schopen efektivně plnit úkoly v rychle se měnícím prostředí.

ČR bude pružně přizpůsobovat síť svých zastupitelských úřadů zájmům státu. Úzce bude při tom spolupracovat s jinými zeměmi, především sousedy. Důraz bude kladen na odpovídající zajištění bezpečnosti zastupitelských úřadů a jejich personálu zejména v nejrizikovějších zemích.

Zahraniční služba bude řízena takovým způsobem, aby vždy zohledňovala vývoj mezinárodní situace a ve spolupráci s ostatními resorty zajišťovala pomoc českým občanům a podporovala působení českých subjektů v zahraničí.